

CURTEA DE APEL BĂLȚI

Dosarul nr. 21rji-368/2023
Briceni
1-22152201-03-21rji-16032023

Judecătoria Edineț sediul
Judecător: Aurelia Andronache

DECIZIE În numele Legii

03 aprilie 2023

mun. Bălți

Colegiul penal al Curții de Apel Bălți,

În componența:

Președintele ședinței de judecată, judecătorul Liulca Judecătorii Pușcaș	Ghenadie Viorel Oleg
Moraru Cu participarea Reprezentantului Penitenciarului nr.2 Lipcani Dimitriu Avocatului: Fedosenco Translatorului Morohai	Vadim Margarita Galina

a judecat în ședință publică în ordine de recurs, prin intermediul teleconferinței, recursul directorului Penitenciarului nr. 2 Lipcani Andrei Socol și recursul avocatului Culicov Serghei în interesele condamnatului Samonii Andrei declarate împotriva încheierii judecătoriai Edineț sediul Briceni din 31 ianuarie 2023 adoptate în limitele plângerii depuse de condamnatul Samonii Andrei împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței CEDO, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

După expunerea esenței cauzei de către judecătorul-raportor, ținând cont de actele cauzei, Colegiul penal al Curții de Apel Bălți,-

C O N S T A T Ă:

La data de 19 octombrie 2022 în judecătoria Edineț sediul Briceni a fost înregistrată plângerea condamnatului Samonii Andrei împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție care afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, solicitând constatarea condițiilor de detenție inumane și reducerea pedepsei potrivit prevederilor art. 473⁴ Cod de procedură penală.

Prin încheierea judecătoriai Edineț sediul Briceni din 31 ianuarie 2023 a fost admisă plângerea condamnatului Samonii Andrei împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

S-a constatat faptul că, Samonii Andrei a fost deținut în perioada 15 ianuarie 2020 - 17 mai 2021 în Penitenciarul nr. 11 Bălți în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale în total o perioadă de 488 (patru sute optzeci și opt) zile, dintre care 203 (două sute trei) zile în calitate de prevenit și, respectiv, 285 (două sute optzeci și cinci) zile în calitate de condamnat.

S-a constatat faptul că, Samonii Andrei a fost deținut în perioada 17 mai 2021 - 28 noiembrie 2022 în Penitenciarul nr. 2 Lipcani în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale în total o perioadă de 560 (cinci sute șaiszeci) zile în calitate de condamnat.

În condițiile art. 473⁴ alin. (6) CPP, s-a redus pedeapsa condamnatului Samonii Andrei cu 406 (patru sute șase) zile pentru perioada de 203 (două sute trei) zile în care acesta cu calitatea de prevenit s-a aflat în arest preventiv în Penitenciarul nr. 11 Bălți în perioada 15.01.2020 - 05.08.2020, cu calcularea a 2 (două) zile de închisoare pentru 1 (una) zi de arest preventiv.

În condițiile art. 473⁴ alin. (4) CPP, s-a redus pedeapsa condamnatului Samonii Andrei cu 57 (cincizeci și șapte) zile pentru perioada de 285 (două sute optzeci și cinci) zile în care acesta s-a aflat în detenție în Penitenciarul nr. 11 Bălți în calitate de condamnat în perioada 05.08.2020 - 17.05.2021, cu calcularea a 2 (două) zile de reducere pentru 10 (zece) zile de detenție.

În condițiile art. 473⁴ alin. (4) CPP, s-a redus pedeapsa condamnatului Samonii Andrei cu 56 (cincizeci și șase) zile pentru perioada de 560 (cinci sute șaiszeci) zile în care acesta s-a aflat în detenție în Penitenciarul nr. 2 Lipcani în calitate de condamnat, cu calcularea a 1 (una) zi de reducere pentru 10 (zece) zile de detenție.

Termenul pedepsei definitive stabilite lui Samonii Andrei Nicolae prin decizia Curții de Apel Bălți din 11 octombrie 2022 cu închisoare pe un termen de 06 (șase) ani s-a redus cu 519 (cinci sute nouăsprezece) zile.

S-a obligat administrația instituției penitenciare nr. 2 Lipcani, potrivit art. 473⁴ alin. (3) Cod de procedură penală, să înlăture condițiile precare de detenție în termen de 15 zile, după expirarea căruia instituția penitenciară informează instanța de judecată despre executarea încheierii.

Împotriva încheierii judecătorei Edineț sediul Briceni din 31 ianuarie 2023 a declarat recurs directorul Penitenciarului nr. 2 Lipcani Andrei Socol, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea încheierii, rejudecarea cauzei, cu pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care să fie respinsă ca neîntemeiată plângerea condamnatului Samonii Andrei.

În argumentarea recursului s-a invocat că, judecătorul de instrucție în partea constatării condițiilor de detenție în Penitenciarul nr. 2 Lipcani a examinat cauza formal, în lipsa unei aprecieri obiective a aspectelor de fapt și de drept, în lipsa unei analize complete, în ansamblu și sub toate aspectele a împrejurărilor cazului, menționând că în raportul prezentat a anexat probe ce dovedesc cu certitudine că condamnatului Samonii Andrei în Penitenciarul nr. 2 Lipcani i-au fost acordate condiții satisfăcătoare de detenție.

Totodată, împotriva încheierii din 31 ianuarie 2023 a declarat recurs și avocatul Serghei Culicov în interesele condamnatului Samonii Andrei, solicitând anularea parțială a încheierii contestate și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care să fie dispusă constatarea condițiilor de detenție care afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, în conformitate cu art. 473⁴ alin. (4) CPP, să fie redusă pedeapsa condamnatului cu calcularea a 3 zile de reducere pentru 10 zile de detenție.

În motivarea recursului s-a invocat că, dificultățile cu care s-a confruntat condamnatul pe parcursul detenției sale în Penitenciarul nr. 2 Lipcani au depășit semnificativ nivelul de suferință inerent detenției, prin faptul dețineri în celule unde nu se respectă norma spațiului locativ, celule populate cu diferite insecte, acordarea asistenței medicale insuficiente, condiții care sunt contrare prevederilor art. 3 CEDO.

În temeiul art. 32 alin. (2) și art. 471 alin. (3¹) Cod de procedură penală, recursul a fost examinat prin intermediul teleconferinței.

În fața instanței de recurs reprezentantul Penitenciarului nr. 2 Lipcani Vadim Dimitriu a pledat pentru admiterea recursului declarat de către instituția penitenciară din motivele invocate și respingerea recursului declarat de către avocat în interesele condamnatului ca fiind nefondat.

În ședința judiciară avocatul Margarita Fedosenco, acționând în interesele condamnatului, și însuși condamnatul Samonii Andrei au pledat pentru respingerea recursului instituției penitenciare și admiterea recursului declarat de către condamnat prin intermediul avocatului Culicov Serghei, casarea parțială a încheierii și emiterea unei noi hotărâri din motivele invocate în recurs. Totodată, condamnatul Samonii Andrei a indicat că este de acord și cu soluția emisă de instanța de fond.

Examinând încheierea atacată prin prisma motivelor de recurs invocate, audiind participanții, cercetând materialele cauzei, Colegiul penal al Curții de Apel Bălți consideră necesar de a respinge recursurile declarate de directorului Penitenciarului nr. 2 Lipcani Andrei Socol și avocatul Culicov Serghei în interesele condamnatului Samonii Andrei ca fiind nefondate reieșind din următoarele considerațiuni.

În conformitate cu art. 437 alin. (1) pct. 4) Cod de procedură penală, pot fi atacate cu recurs alte hotărâri penale pentru care legea prevede această cale de atac.

Conform art. 448 alin. (1) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei și a oricăror documente noi prezentate în instanța de recurs.

Potrivit art. 449 alin. (1) pct. 1) lit. a) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța adoptă una din următoarele decizii: respinge recursul, menținând hotărârea atacată, dacă recursul este nefondat.

În susținerea soluției adoptate Colegiul penal reține că, potrivit art.469 alin. (1) pct.17¹) Cod de procedură penală, la executarea pedepsei, instanța de judecată soluționează chestiunile cu privire la constatarea condițiilor de detenție a condamnaților.

Din materialele cauzei penale instanța de fond a reținut că, Samonii Andrei a fost condamnat prin sentința Judecătoriei Soroca sediul Central din 05 august 2020 în baza art. 179 alin. (2), art. 164 alin. (2) lit. b), e) și art. 166¹ alin. (4) lit. b), c), d) Cod penal, cu aplicarea art. 84 alin. (1) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa cu închisoare pe un termen de 15 ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții și de a exercita o anumită activitate în cadrul Ministerul Afacerilor Interne pe un termen de 12 ani.

Termenul executării pedepsei s-a calculat din 05.08.2020, cu includerea în acest termen a perioadei aflării în arest de la 14.01.2020 până la 05.08.2020.

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 08 aprilie 2021 sentința Judecătoriei Soroca sediul Central din 05 august 2020 a fost menținută fără modificări (f.d. 28 - 29).

Ulterior, prin decizia Curții Supreme de Justiție din 15 februarie 2022 s-a casat total decizia Curții de Apel Bălți din 08.04.2021, cu rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Prin decizia Curții de Apel Bălți din 11 octombrie 2022 sentința Judecătorei Soroca sediul Central din 05 august 2020 a fost casată, cu pronunțarea unei noi hotărâri, după cu urmează:

1) Samonii Andrei a fost achitat de sub învinuirea formulată în baza art. 166¹ alin. (4) lit. b), c), d) Cod penal pe motiv că fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii;

2) Samonii Andrei a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 179 alin. (2) Cod penal și în temeiul art. 389 alin. (4) pct. 3) CPP s-a eliberat de răspunderea penală pe motivul expirării termenului de prescripție;

3) Samonii Andrei a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 164 alin. (2) lit. b), e) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsa cu închisoare pe un termen de 06 ani, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis.

Termenul executării pedepsei s-a calculat din 11.10.2022, cu includerea în acest termen a perioadei aflării în arest de la 14.01.2020 până la 11.10.2022.

La fel, potrivit materialelor dosarului s-a constatat cu certitudine că, Samonii Andrei s-a deținut în Penitenciarul nr. 11 Bălți în perioada 15.01.2020 - 05.08.2020 în calitate de prevenit și în perioada 05.08.2020 - 17.05.2021 în calitate de condamnat, iar în Penitenciarul nr. 2 Lipcani s-a deținut în perioada 17 mai 2021 - 28 noiembrie 2022, data depunerii raportului, în calitate de condamnat.

În speță Colegiul penal reține că, în plângerea înaintată s-a solicitat constatarea aflării condamnatului Samonii Andrei în detenție în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale în Penitenciarul nr. 11 Bălți și în Penitenciarul nr. 2 Lipcani, cu reducerea pedepsei.

La soluționarea plângerii înaintate Colegiul penal reține că, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a menționat în nenumărate rânduri în practica sa, inclusiv instituită în cauzele contra Moldovei, că articolul 3 al Convenției consfințește una din cele mai fundamentale valori ale unei societăți democratice. Acesta interzice, în termeni absoluți, tortura și tratamentele sau pedepsele inumane ori degradante, indiferent de circumstanțe și de comportamentul victimei (*cauza Mozer c. Republicii Moldova și Rusiei, 23 februarie 2016, § 117; cauza Rotaru c. Moldovei, 15 februarie 2011, §30; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 62*).

La constatarea condițiilor de detenție instanța națională va ține cont de faptul că, maltratarea trebuie să atingă un nivel minim de severitate pentru a cădea sub incidența articolului 3. Evaluarea acestui nivel minim este, prin natura lucrurilor, relativă. El depinde de toate circumstanțele cauzei, precum ar fi durata maltratării, urmările sale fizice și psihice și, în unele cazuri, de sexul, vârsta și starea sănătății victimei (*cauza Irlanda c. Regatului Unit, 18 ianuarie 1978, § 162; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 63*).

Totodată, statul trebuie să asigure ca persoana să fie deținută în condiții care sunt compatibile cu respectarea demnității sale umane, ca modul și metoda de executare a pedepsei să nu cauzeze persoanei suferințe sau dureri de o intensitate care să depășească nivelul de suferință inerent detenției și că având în vedere exigențele detenției, sănătatea și integritatea persoanei să fie în mod adecvat asigurate, printre altele, prin acordarea asistenței medicale necesare (*cauza Kudla c. Poloniei, 26 octombrie 2000, § 94*).

Atunci când sunt evaluate condițiile de detenție, trebuie luate în considerație efectele cumulative ale acestor condiții, precum și durata detenției (*cauza Ostrovar c. Moldovei, 13 septembrie 2005, § 80*).

În acest sens instanța de recurs reține că, în cererea depusă s-a invocat aflarea condamnatului pe parcursul unei perioade de timp în Penitenciarul nr. 11 Bălți și în Penitenciarul nr. 2 Lipcani în condiții inumane și degradante, care sunt contrare prevederilor art. 3 CEDO.

Potrivit raportului administrației Penitenciarului nr. 2 Lipcani se invocă că, Samonii Andrei s-a deținut în Penitenciarul nr. 11 Bălți și în Penitenciarul nr. 2 Lipcani în condiții de detenție acceptabile, care au corespuns minimului necesar, ultimul nefiind marginalizat sub nici un aspect inuman și/sau degradant.

Astfel, cu referire la condițiile de detenție din Penitenciarul nr. 11 Bălți în raportul prezentat s-a invocat că, Samonii Andrei s-a deținut în celula nr. 56, cu suprafața totală de 27,75 m², unde blocul sanitar constituie 1,19 m², pereții fiind ridicați până la tavan, dotat cu ventilare artificială și ușă, cifra deținuților a variat între 3 și 8 persoane.

La fel în raport s-a precizat că, celulele corespund condițiilor de detenție, iluminarea în celule este asigurată natural prin intermediul geamurilor, precum și artificial prin intermediul instalațiilor electrice dotate cu becuri puterea cărora e de 100W. Celulele sunt dotate cu prize la tensiunea 220W. Aerisirea în celule este asigurată prin intermediul geamurilor din celule care sînt utilizate cu deschidere în două părți și oberliht, totodată, ușile celulelor sunt dotate cu vizor și vizetă, care sînt folosite și pentru aerisirea artificială a celulelor. Apa potabilă este asigurată în permanență. Celulele sînt conectate la sistemul centralizat de canalizare și încălzire sezonieră. Pe perioada detenției în Penitenciarul nr. 11 Bălți persoana vizată a fost asigurată cu toate produsele de igienă: săpun de toaletă, săpun de rufe, hârtie igienică, aparat de ras, periuță și pastă de dinți, care sînt repartizate condamnaților. Anual este încheiat contract de prestare a serviciilor de deratizare și dezinsecție cu agenți economici de profil, care prestează serviciile respective periodic și la necesitate. Spălătoria este dotată cu o mașină de spălat pentru 27 kg de rufe, o mașină de spălat pentru 20 kg de rufe, o mașină de spălat pentru 18 kg de rufe și o centrifugă pentru uscarea hainelor cu capacitatea de 100 kg. Pentru deținuți baia se petrece nu mai puțin de o dată pe săptămână, conform graficului stabilit. Pe

perioada deținerii în Penitenciarul nr. 11 Bălți deținutului i-a fost acordată plimbare zilnică în aer liber, în conformitate cu prevederile art. 215 Cod de executare, cu o durată de cel puțin 1 oră pe zi, în locuri special amenajate, conform graficului de plimbări a deținuților.

Cât privește condițiile de detenție din Penitenciarul nr. 2 Lipcani s-a invocat faptul că, Samonii Andrei s-a deținut în perioada 17 mai 2021 - 28 noiembrie 2022 în celula nr. 32, situată la etajul 1 al blocului locativ nr. 1, cu suprafața totală de 60 m², unde s-au deținut 15 - 17 persoane, și suprafața spațiului locativ pentru o persoană a variat între 4 m² - 3,52 m²; iluminarea naturală este asigurată prin 3 geamuri de tip termopan, fără gratii, cu oberlihtul care se deschide pentru asigurarea ventilației naturale; celula a fost și este în stare satisfăcătoare, reparație cosmetică se desfășoară odată în 02 ani; încălzirea este asigurată prin sistemul centralizat de încălzire, fiind amenajată cu 3 calorifere, în perioada rece a anului temperatura aerului în celulă se păstrează la un nivel nu mai mic de 18 0C. Celula este datată cu 17 locuri individuale de somn, 4 mese, 9 noptiere, 8 scaune, 7 cuiere pentru haine, 9 polițe de perete.

La fel în raport se menționează că, lavoarul și veceul se află în încăpere separată, fiind amenajat cu teracotă pe podea și pereți; blocul sanitar este dotat cu 10 chiuvete cu robinete, 4 vase de closet separate cu pereți, oglinzi, rezervor pentru spălare. Ventilarea se asigură atât natural prin deschiderea geamurilor, cât și prin instalațiile de ventilare artificială. Fiecărui condamnat este asigurată posibilitatea de a face baia o dată în săptămână cu apa caldă. Baia penitenciarului este situată în clădire separată, constituită din vestiar (16 m²), dotat cu cuiere pentru haine, polițe, bănci de așezat, și încăpere pentru spălare (40 m²), amenajată cu teracotă pe podea și pereți, cu 10 dușe, cu 10 oglinzi cu polițe. Ventilarea este asigurată prin geamuri de tip termopan, totodată, funcționează sistem de ventilare artificială. Baia este conectată la sistem centralizat de apă și canalizare. Spălarea rufelor personale și lingeriei de pat a condamnaților se efectuează prin intermediul spălătoriei penitenciarului, care lucrează zilnic, cu excepția zilei de duminică, conform graficului stabilit, și este dotată cu mașini de spălat de tip automat. Pe teritoriul penitenciarului sunt amenajate locuri speciale pentru uscarea rufelor condamnaților. În ce privește asigurarea deținuților cu obiecte de prima necesitate se indică că, condamnații sunt asigurați cu produse de igienă personală în limitele prevăzute de Hotărârea Guvernului RM nr. 609 din 29.05.2006, care sunt eliberate fiecărui condamnat sub semnătură prin actul de primire. Fiecare condamnat este dotat cu saltea, pernă și plapumă. Lingerie de pat, îmbrăcăminte și încălțăminte se eliberează în caz de necesitate, la cererea condamnatului. Pe parcursul executării pedepsei condamnatul a fost asigurat cu locul de dormit personal, noptieră, cuier de haine, saltea, pernă, plapumă. Verificarea stării sanitare a încăperilor penitenciarului se efectuează regulat de către serviciul medical, iar conform

prevederilor art. 242¹ pct. 5), 12) din Codul de executare, este o obligație imperativă a deținutului. Curățenia în celule se asigură de condamnații care locuiesc în celula respectivă. Curățenia în încăperile de folosință comună asigură condamnatul care este antrenat la munca remunerată la deservirea gospodărească în funcție de măturător în sectorul respectiv, precum și condamnații pe rînd. Condamnații sunt regulați aprovizionați cu detergente și inventarul necesar pentru păstrarea curățeniei în celule. Deratizarea și dezinsectizarea încăperilor penitenciarului se efectuează trimestrial, precum și suplimentar în cazul necesității. În ce privește locurile pentru fumat se indică că, în încăperile locative este categoric interzis fumatul, iar pentru condamnații fumători în curțile sectoarelor de detenție, precum și pe teritoriul penitenciarului, sunt amenajate locuri speciale pentru fumat. În ce privește alimentația se indică că, alimentația condamnaților este organizată centralizat de 3 ori pe zi în cantina penitenciarului; bucătăria este amenajată cu utilajul necesar pentru pregătirea hranei calde, la timp și calitativ; cantina este amenajată cu mobilă necesară pentru primirea hranei, pentru spălarea veselei, sunt 5 cuvette cu robinete, aprovizionată cu burete și detergent pentru spălarea veselei. În ce privește asistența medicală se indică că condamnații, inclusiv și Samonii Andrei, beneficiază în mod gratuit de asistență medicală și de medicamente în volumul stabilit de Programul unic al asigurării obligatorii de asistență medicală. Secția medicală este situată pe teritoriul penitenciarului, în încăperea blocului administrativ intern, lângă curtea sectorului locativ unde se deține condamnatul. Pentru consultarea medicală de medici-specialiști condamnații sunt escortați în instituțiile medicale în afara penitenciarului (Centrul de Sănătate Lipcani și Spitalul Raional Briceni), cu care administrația penitenciarului a încheiat contracte privind acordarea serviciilor medicale (se anexează). În caz de urgență este solicitată ambulanța. Pentru tratamentul în staționar condamnații sunt transferați în Penitenciarul nr.16 Pruncul (Spitalul republican pentru deținuți).

Prin urmare, efectuând calculul suprafeței din celulă ce-i revine unui condamnat în raport cu numărul persoanelor care s-au deținut în celulă reiese că, spațiul personal revenit condamnatului Samonii Andrei în Penitenciarul nr.11 Bălți a fost de 3,32 m², iar în Penitenciarul nr. 2 Lipcani fiind de 4 - 3,52 m², însă din suprafața respectivă urmează a fi exclusă suprafața ocupată de blocul sanitar, de mobilier, de paturi, fapt ce contravine Hotărârii Guvernului RM nr. 583 din 26 mai 2006 cu privire la aprobarea Statutului executării pedepsei de către condamnați. Or, potrivit Raportului anual pentru anul 2017 și 2018 al Consiliului pentru Prevenirea Torturii, membrii Consiliului au făcut trimitere la constatările Comitetului European pentru prevenirea Torturii și Tratamentelor sau Pedepselor Inumane și Degradante, în care a fost subliniat că, starea spațiului de locuit pentru deținut ar trebui de examinat nu doar prin prisma numărului de deținuți din celulele instituțiilor penitenciare la momentul dat, dar în egală măsură și ținând cont de

ratele oficiale de ocupare (numărul de paturi per celulă), în baza standardului de cel puțin 4 m² de spațiu locativ per deținut și de a revizui, în consecință, capacitatea oficială a instituțiilor penitenciare. Spațiul ocupat de către anexele sanitare/toaile construite nu ar trebui să fie incluse în acest calcul.

Mai mult ca atât, Colegiul penal conchide că autoritatea pîrîtă nu a dat răspuns la toate învinuirile aduse, și anume: condițiile sanitare în celule sunt precare, insuficiență de lumină naturală/artificială, umezeală și miros insuportabil din cauza lipsei sistemului de ventilare, îmbăierea doar odată în săptămână, neluarea măsurilor de deratizare și dezinsecție, neasigurarea acordării asistenței medicale și tratamentului medical necesar, în raportul depus făcând referire la niște date generale, din conținutul cărora nu poate fi reținut un răspuns concret la problemele ridicate în plângere.

Astfel, reieșind din situația descrisă în raportul prezentat de instituția penitenciară este evident că cel puțin sub aspectul detenției în celule supraaglomerate și în condiții de insuficiența a luminii naturale, condiții de cazare precare, asigurare medicală insuficientă, față de condamnat nu au fost respectate pe perioada de detenție.

Colegiul penal remarcă că, condițiile de detenție din Penitenciarul nr. 11 Bălți sînt integral confirmate prin raportul Consiliului pentru Prevenirea Torturii privind vizita preventivă efectuată la Penitenciarul nr. 11 Bălți pe data de 31 octombrie 2017, unde la compartimentul „Constatări” la pct.6 a fost stipulat că: prin limitele stabilite prin ordinul MJ nr. 576 din 31.12.2014 emis în baza art. 224 Cod de Executare, plafonul de detenție al Penitenciarului nr. 11 Bălți este de 520 persoane, suprafața medie calculată conform nr. maxim admis de detenție constituie 3 m², ne ținându-se cont de standardul minim de 4 m².

La fel, în pct. 9 din Raportul menționat s-a indicat că, în penitenciar persistă problema spațiilor locative, celulelor suprapopulate și condițiilor igiene precare, ce duc la efecte negative asupra deținuților, soldate cu altercații, iar la pct. 12 se indică identificarea și punerea la dispoziția deținuților a spațiilor de uscare a hainelor.

Totodată Colegiul penal reține că, la data de 07 iulie 2020 întru respectarea garanțiilor de bază a deținuților pe durata epidemiei COVID-19, CpPT-ul a efectuat vizita de monitorizare la Penitenciarul nr. 11 Bălți, unde s-a constatat că organizarea măsurilor de răspuns COVID-19 în instituție se realizează în baza Planului de acțiuni elaborat de ANP.

Astfel, la compartimentul „Recomandări” s-au subliniat următoarele: 1. excluderea de către ANP transferului deținuților în Penitenciarul nr. 11 Bălți și respectarea plafonului de deținere de 258 locuri. 3. Întreprinderea urgentă a tuturor măsurilor necesare în vederea plasării persoanelor nefumătoare în celule destinate pentru nefumători. 6. Asigurarea continuității tratamentului deținuților cu boli

cronice ori infecțioase, inclusiv servicii de diagnostic și consultații ale specialiștilor; 7. Completarea funcțiilor vacante de medic psihiatru și terapeut în vederea asigurării accesului deținuților la asistență medicală de calitate.

Cât privește condițiile de detenție din Penitenciarul nr. 2 Lipcani, prin raportul Comitetului European pentru Prevenirea Torturii și Tratatelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante (CPT) din 24 aprilie 2018 s-a constatat că, la momentul vizitei în instituție erau deținute 308 persoane, cu 22 persoane mai mult decât plafonul admis, dintre care 255 condamnați în sector de tip închis, dintre care 12 persoane erau separate pe securitatea personală în baza art. 206 al Statutului executării pedepsei condamnaților și 53 condamnați deținuți în penitenciar în virtutea funcțiilor ocupate anterior.

La compartimentul III „Situția condamnaților în penitenciarul nr. 2” la pct. 1 s-a indicat: CpPT salută faptul că Ministerul Justiției prin ordinul său nr. 1159 din 19.12.2017 cu privire la aprobarea numărului maxim de persoane admis pentru deținere în penitenciare introduce normele reale privind stabilirea plafoanelor de detenție pentru instituțiile penitenciare și s-a abrogat ordinul MJ nr. 576 din 31.12.2014 cu privire la aprobarea numărului maxim de condamnați admiși pentru deținere în penitenciare.

Conform ordinului MJ nr. 1159 din 19.12.2017, numărul maxim de deținuți admiși pentru deținere în Penitenciarul nr. 2 Lipcani a fost stabilit pentru 286 persoane. Acest ordin a intrat în vigoare din 01.01.2018. CpPT constată că la momentul vizitei fiecare condamnat beneficia de suprafața locativă mai puțin de 4 m².

Așadar, CpPT nu poate trece cu vederea că în penitenciar au fost deținuți 308 condamnați, numărul căruia depășește numărul stabilit prin ordinul Ministerului Justiției nr. 1159 din 19.12.2017 cu privire la aprobarea numărului maxim de persoane admis pentru deținere în penitenciare. CpPT recomandă Administrației penitenciare să respecte strict prevederile ordinului MJ nr. 1159 din 19.12.2017 și să nu depășească numărul maxim de persoane admis pentru deținere în Penitenciarul nr. 2 Lipcani.

Tot în acest raport membrii Consiliului de prevenirea Torturii indică și situația în aceea ce privește asistența medicală, reiterând la compartimentul VII „Asistența medicală în Penitenciarul nr. 2” la pct. 16 că, „Reieșind din majorarea numărului de condamnați și numărul mic de angajați medicali, Consiliul își exprimă îngrijorarea privind accesul deținuților la îngrijiri medicale”. În compartimentul „Constatări” la pct. 12 este indicat „Există o problemă în asigurarea cu personal medical, ce influențează accesul la servicii medicale a condamnaților, precum și documentarea pretinselor acte de tortură, tratamente inumane și degradante”, iar la pct. 18 „Examinarea medicală se realizează în prezența personalului nemedical în cazul vizitelor la stomatolog, dar și în gărzile

de noapte ale asistentelor medicale”. În compartimentul „Recomandări” la pct. 6 și 7 se indică: „Asigurarea serviciului medical cu personal în vederea realizării conforme a accesului la medic. Excluderea practicii de examinare medicală în prezența personalului nemedical”.

În asemenea împrejurări, Colegiul penal va respinge alegerile recurentului reprezentantului Penitenciarului nr. 2 Lipcani potrivit cărora pe perioada detenției sale în Penitenciarul nr. 11 Bălți și în Penitenciarul nr. 2 Lipcani condamnatul Samonii Andrei nu a fost marginalizat sub nici un aspect inuman și/sau degradant, fiindu-i acordat minimul de condiții a executării detenției, or, la analiza condițiilor de cazare a deținutului urmează a se reține prevederile Hotărârii Guvernului RM nr. 583 din 26 mai 2006 cu privire la aprobarea Statutului executării pedepsei de către condamnați, care în punctul 464 stipulează că, fiecare deținut se asigură cu spațiu de cazare în mărime nu mai mică de 4 metri pătrați, care trebuie să fie iluminat natural și artificial, încălzit și ventilat conform normativelor de construcții.

În acest context instanța de recurs reține că, în cauza *Kalashnikov c. Rusiei*, precum și în cauza *Ostrovar c. Moldovei* Curtea a constatat că, supraaglomerarea deja ridică în sine o chestiune în temeiul articolului 3 al Convenției, în special când ea durează perioade lungi de timp, așa cum se reține în cazul autorului plângerii.

La fel este de reținut și faptul că, în cazurile anterioare în care reclamații au avut la dispoziție mai puțin de 3 m² de spațiu vital Curtea a constatat că, supraaglomerarea era suficient de gravă încât să justifice, în sine, constatarea încălcării art. 3 din Convenție (*Sulejmanovic c. Italiei*, 16 iulie 2009, §51; *Lind c. Rusiei*, 6 decembrie 2007, §59).

Astfel instanța de recurs apreciază că, dificultățile cu care s-a confruntat condamnatul pe parcursul detenției sale au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și au atins pragul de severitate contrar articolului 3 din Convenție, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarele vizate.

La fel instanța de recurs reține că, deși de către instituția penitenciară au fost invocate un șir de argumente privind condițiile de detenție potrivit standardelor stabilite, în susținerea argumentelor date nu au fost prezentate careva probe.

În această parte instanța de fond a apreciat critic aspectele invocate de către administrația penitenciarului, nefiind fundamentate pe careva probe veridice, iar pentru a aprecia credibilitatea uneia dintre părți, în lipsa altor dovezi, instanța de judecată s-a bazat pe rapoartele organizațiilor naționale și internaționale ce țin de acest aspect și pe declarațiile condamnatului.

În acest context, instanța de recurs nu neglijează posibilitatea survenirii unor îmbunătățiri ale condițiilor de detenție în perioada ulterioară constatărilor efectuate de către aceste instituții, însă lipsa unor probe ale administrației instituției

penitenciare în care s-a aflat condamnatul, care ar fi răsturnat prezumția de încălcare a condițiilor invocate de către ultimul, conduc la concluzia că alegațiile din cererea pendintă sunt parțial justificate.

În susținerea celor expuse Colegiul penal notează dispoziția art.473⁴ alin.(1) Cod de procedură penală, potrivit căreia la evaluarea condițiilor de detenție, instanța de judecată dă apreciere atât probelor prezentate de părți, cât și rapoartelor instituțiilor naționale și internaționale în domeniu.

În acest sens CtEDO a explicat că, dacă există o dispută cu privire la condițiile de detenție între părți, **nu este necesar să se constate veridicitatea fiecărui element litigios**: atunci când alegația gravă nu este respinsă de către statul pârât, poate fi conchisă încălcarea art. 3 din Convenție. Este cazul când statul este unicul care deține informații susceptibile de a confirma sau respinge alegațiile reclamantului.

Prin urmare, principiul potrivit căruia proba îi revine celui care afirmă nu se aplică întotdeauna. Faptul că statul nu prezintă aceste informații îi permite Curții să ajungă la concluzia că alegația este una justificată (*a se vedea în acest sens cauza A. și alții c. Regatului Unit, 12 februarie 2009, § 132; cauza Idalov c. Rusiei, 22 mai 2012, § 98*).

La acest capitol Colegiul penal reține că, în conformitate cu art. 473⁴ alin. (4) Cod de procedură penală, în cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art.473² alin.(3), instanța de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculându-se de la 1 la 3 zile de reducere pentru 10 zile de detenție în condiții precare calculate cumulativ.

Potrivit dispozițiilor art. 473⁴ alin. (6) Cod de procedură penală, în cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art.473² alin.(3), preveniții sînt despăgubiți în conformitate cu art.385 alin.(5) și (6) sau, după caz, aceștia pot înainta o acțiune civilă.

Potrivit art. 385 alin. (5) Cod de procedură penală, în cazul constatării încălcării drepturilor privind condițiile de detenție, garantate de art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, reducerea pedepsei se va calcula în felul următor: două zile de închisoare pentru o zi de arest preventiv.

În temeiul prevederilor art. 473² alin. (3) Cod de procedură penală, condamnații care au fost deținuți cel puțin 10 zile în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, drepturi care reies din obligația statului de a asigura condițiile de detenție, pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei.

Astfel instanța de fond a constatat că, Samonii Andrei s-a aflat în condiții de detenție contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale în Penitenciarul nr. 11 Bălți o perioadă de 203

zile în calitate de prevenit și o perioadă de 285 zile în calitate de condamnat, iar în Penitenciarul nr. 2 Lipcani o perioadă de 560 zile în calitate de condamnat.

Prin urmare, având în vedere că s-au adevărit alegațiile petentului privind condițiile inumane de detenție, luând în considerație totalitatea efectelor cumulative ale condițiilor generale raportate la caracteristicile individuale ale condamnatului, precum și intensitatea, gravitatea și durata încălcării, ținând cont de principiile proporționalității și echității, instanța de fond corect a considerat necesar, oportun și rezonabil de a reduce 406 zile pentru perioada de 203 zile în care Samonii Andrei s-a deținut în calitate de prevenit în Penitenciarul nr. 11 Bălți, cu calcularea a 2 zile de închisoare pentru 1 zi de arest preventiv, cu 57 zile pentru perioada de 285 zile în care acesta s-a aflat în detenție în Penitenciarul nr. 11 Bălți în calitate de condamnat, cu calcularea a 2 zile de reducere pentru 10 zile de detenție, și cu 56 zile pentru perioada de 560 zile în care acesta s-a aflat în detenție în Penitenciarul nr. 2 Lipcani în calitate de condamnat, cu calcularea a 1 zi de reducere pentru 10 zile de detenție.

În asemenea circumstanțe Colegiul penal conchide că, prima instanță în mod întemeiat a dispus reducerea termenului pedepsei sub formă de închisoare pe un termen de 6 ani stabilite lui Samonii Andrei prin decizia Curții de Apel Bălți din 11 octombrie 2022 cu 519 zile, în acest sens ținându-se seama de severitatea și gravitatea condițiilor de detenție contrare art. 3 din Convenție.

La caz instanța de recurs consideră că, reducerea stabilită este una adecvată și suficientă, bazată pe o justă și echitabilă apreciere a circumstanțelor de fapt și pe o legătură rezonabilă de cauzalitate dintre prejudiciul cauzat și recompensa instituită și care va avea efectul compensatoriu.

În atare circumstanțe instanța de recurs reține că, instanța de fond a pronunțat o încheiere întemeiată și motivată, iar în situația în care instanța și-a motivat decizia luată, arătând în mod concret la împrejurările care infirmă/afirmă acuzația, permițând părților să utilizeze eficient orice drept de recurs eventual, o curte de recurs poate, în principiu, să se mulțumească de a relua motivele jurisdicției de primă instanță (*Hotărârea CtEDO Garcia Ruis versus Spania*).

Cu referire la alegațiile recurentului avocatului Culicov Serghei în interesele condamnatului Samonii Andrei precum că pentru perioada deținerii în calitate de condamnat în condiții de detenție contrare art. 3 CEDO, în conformitate cu art. 473⁴ alin. (4) CPP, condamnatului urma a-i fi redus termenul pedepsei cu calcularea a 3 zile de reducere pentru 10 zile de detenție, Colegiul penal le consideră neîntemeiate, or, la stabilirea mărimii reducerii pedepsei pentru perioada deținerii lui Samonii Andrei în Penitenciarul nr. 2 Lipcani instanța a ținut cont de faptul că inconveniențele create condamnatului au fost nesemnificative în raport cu condițiile de detenție din alte penitenciare din RM.

În acest context se reține că, Consiliul pentru Prevenirea Torturii nu susține opinia că o abatere minoră de la minimul standardelor poate fi considerată, în sine, ca fiind tratarea inumană și degradantă a deținutului atâta timp, cât se pot găsi și alți factori de atenuare, cum ar fi, în special, faptul că deținuții sunt în măsură să petreacă o cantitate considerabilă de timp în fiecare zi în afara celulelor (în ateliere, cursuri sau alte activități), după cum este și în Penitenciarul nr. 2 Lipcani, care este un penitenciar în care funcționează mai multe sectoare, dintre care și sectorul nr. 1, unde inclusiv și lui Samonii Andrei în intervalul de timp de la 09:00 până la 17:00 a fost acordat dreptul să se deplaseze liber în limitele teritoriului sectorului separat.

Astfel, examinarea criteriului „spațiul acordat fiecărui deținut” prin prisma art. 3 CEDO urmează a fi efectuată cumulativ cu alți factori, care contribuie la aprecierea detenției ca fiind inumană și degradantă sau infirmarea acestui fapt. Instanța reține și faptul că, analiza comparativă a condițiilor de detenție din alte instituții penitenciare din Republica Moldova, cum ar fi Penitenciarul nr. 13 Chișinău, denotă un nivel relativ satisfăcător al condițiilor de detenție în Penitenciarul nr. 2 Lipcani.

Mai mult ca atât, la aplicarea mecanismului compensatoriu pentru perioada deținerii lui Samonii Andrei în Penitenciarul nr. 11 Bălți în calitate de condamnat, instanța a ținut cont că încălcările admise în acest penitenciar au fost minore, or, condamnatului i-a fost asigurat un spațiu de cazare care a variat între 3,32 m² și 8 m².

Cît privește celelalte condiții de cazare a condamnatului Samonii Andrei Colegiul penal relevă că, Penitenciarul nr. 11 Bălți are statut de izolator de urmărire penală de tip celulă, ce prevede deținerea permanentă în celulă închisă a deținuților, cu acordarea plimbării zilnice cu o durată de o oră. Astfel, conform graficului, condamnatului Samonii Andrei i-a fost acordată plimbare zilnică la aer liber cu o durată de cel puțin 1 oră pe zi în loc special amenajat în conformitate cu prevederile art. 215 Cod de executare.

Ca urmare, luând în considerație totalitatea efectelor cumulative ale condițiilor generale raportate la caracteristicile individuale ale condamnatului Samonii Andrei, precum și intensitatea, gravitatea și durata încălcării, ținând cont de principiile proporționalității și echității, prima instanță în mod întemeiat a considerat că este oportun și rezonabil de reduce pedeapsa condamnatului calculându-se 2 zile de reducere pentru 10 zile de detenție în Penitenciarul nr. 11 Bălți și de 1 zi de reducere pentru 10 zile de detenție în Penitenciarul nr. 2 Lipcani, condiții calculate cumulativ.

Într-o altă ordine de idei Colegiul penal evidențiază și faptul că, în corespundere cu prevederile art.473⁴ alin.(4) Cod de procedură penală, legiuitorul a lăsat la discreția instanței de a decide în privința cuantumului reducerii pedepsei condamnatului, iar potrivit normei nominalizate reducerea pedepsei poate varia de

la 1 la 3 zile de reducere pentru fiecare 10 zile de detenție, în dependență de intensitatea suferințelor suportate de condamnat pe perioada detenției în penitenciar.

În lumina celor expuse, Colegiul penal apreciază conținutul recursului declarat de avocatul Culicov Serghei în interesele condamnatului Samonii Andrei ca declarativ, ceea ce nu poate servi temei pentru modificarea soluției adoptate de judecătorul de instrucție în această parte.

Pe motivele expuse mai sus, Colegiul penal va respinge recursurile declarate de directorul Penitenciarului nr. 2 Licanii Andrei Socol și avocatul Culicov Serghei în interesele condamnatului Samonii Andrei împotriva încheierii judecătorei Edineț sediul Briceni din 31 ianuarie 2023 ca fiind nefondate, menținând fără modificări încheierea adoptată de prima instanță.

În conformitate cu prevederile art.449 alin. (1) pct.1) lit. a) Cod de procedură penală, Colegiul penal,-

D E C I D E :

Recursurile directorului Penitenciarului nr. 2 Lipcanii Andrei Socol și avocatului Culicov Serghei în interesele condamnatului Samonii Andrei declarate împotriva încheierii judecătorei Edineț sediul Briceni din 31 ianuarie 2023 emise în privința lui Samonii Andrei se resping ca nefondate, cu menținerea încheierii în cauză fără modificări.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței, judecătorul:
Liulca

Ghenadie

Judecătorii:
Pușcaș

Viorel

Oleg Moraru